

Zondag 6 april 2025
vijfde van de veertig dagen

Gebed van de zondag = lied: 'Down the mountain the river flows' – lied 337

Eerste lezing: psalm 46 uit 'Naar de psalmen'
(t. Margryt Poortstra)

Soms stort de wereld om ons heen in.
Hoge golven bedreigen ons, de aarde
beeft onder onze voeten. Angst
grijpt ons naar de keel.

Dan, als het licht wordt, zie ik
hoe het kolkende water zich voegt
naar de bedding. Levengevend
deze rivier in de stad waar ik bij U
mag wonen. Hoe zacht
verandert Gij kwaad in goed.

Sterker dan geweld
is de liefde van de Ene.

Lied: 'Daar bij de rivier...' (tweemaal)

Lezing uit de Handelingen: Handelingen 2,43-47

*Lied: 'Kom over ons met uw geest' (t. Huub Oosterhuis,
m. Tom Löwenthal; Zangen van zoeken en zien 628)*

Overweging

Een idyllische situatie, daar in het boek Handelingen. As it is in heaven - zoals in de hemel! Het loopt allemaal op rolletjes. De gelovigen zijn veel samen. Ze delen alles. Ze verkopen wat ze hebben en geven het aan de armen. Ze eten samen. Ze zijn blij en tevreden. En ze zijn ook nog eens vroom.

Iedereen houdt van ze. God zorgt ervoor dat steeds meer zich bij hen voegen. De gemeente groeit vanzelf ze hoeven er niets aan te doen.

Prachtig, toch?

Nou... Ik weet niet hoe het jullie vergaat – maar ik voel in eerste instantie vooral argwaan. Een beetje ongelovig word ik ervan, van dat perfecte plaatje. Het is klef. Het is te mooi om waar te zijn.

Dit doet me denken aan wat ik wel eens heb gelezen over sektes. Zó is het beeld dat een sekte naar buiten toe laat zien. Dat alles een en al harmonie is. Pure perfectie. Iedereen is even lief en aardig voor elkaar.

Maar kijk je achter de schermen, dan heerst er angst. Dan is er een charismatische dictator die aanbeden wordt. Die alles bepaalt. Die mensen maakt maar hen ook breekt.

Het is geen verkeerd wantrouwen, denk ik. We hoeven ons er niet voor te schamen. Het is een gezonde voorzichtigheid, gebaseerd op realisme. Wanneer je dit wantrouwen niet voelt, zou je een makkelijke prooi voor een charismatische sekteleider kunnen zijn. Wist de schrijver van de Handelingen dit niet? We weten dat hij ook het evangelie van Lukas heeft geschreven. We zien in zijn verhalen een lijn. Er gaat een goede boodschap vanuit een onbetekenende plaats in Galilea helemaal naar Jeruzalem en van daaruit verspreidt die zich over de rest van de wereld – het hele Romeinse Rijk. De schrijver heeft een agenda. Hij schrijft in een tijd van onrust. Een tijd waarin geloofsgroepen zoals joden en christenen niet altijd werden getolereerd. Waarin ze soms als gevaarlijk of op zijn best als vreemd werden bestempeld. Waarin ze soms zelfs tot zondebok werden gemaakt – zoals in de tijd van keizer Nero.

Zijn verhalen hebben een bedoeling. Ze willen aantonen dat die groep 'mensen van de weg', zoals de volgelingen van Jezus wel werden genoemd, ongevaarlijk is. Vreedzaam. Dat hun leider Jezus goede dingen deed. Dat latere leiders, zoals Paulus, die lijn voortzetten.

Hij schrijft zijn boeken voor ene Theofilus. Iemand met een Romeinse naam – mogelijk was hij een Romein. Maar misschien wordt hier wel iedere Romein bedoeld. Of nog breder: iedere inwoner van het Romeinse Rijk. Theofilus, door God geliefd – jij kunt het zijn. Ik kan het zijn.

De schrijver vertelt: kijk, zó is leven goed leven. Daarmee beschrijft hij niet hoe het in werkelijkheid was. Hij beschrijft hoe we willen dat de werkelijkheid is. Zoals we zongen in het eerste lied: samen op weg, zoekend naar liefde, naast ieder ander willen staan, speurend naar licht en dageraad, zorgzaam en goed in woord en daad.

Zo vergaat het ook de mensen in het verhaal As it is in Heaven. Als dominee Stig Daniël Daréus ontmoet, zegt hij: "Je zult ongetwijfeld merken dat we een hechte en vriendelijke gemeenschap vormen." Zo wil de gemeenschap zichzelf zien. En is dat niet ook wat wij willen, hier in de Eshof? We zijn een open gemeente, menen we. We doen er in elk geval hard ons best voor. In het kerkkoor in het Zweedse dorp wil men het zo gezellig mogelijk hebben met elkaar. Geen moeilijk gedoe. Gepraat wordt er niet echt.

Musicus Daniël Daréus verlangt naar muziek die de harten van mensen opent.

Met de koorleden gaat hij op zoek naar hun grondtoon. Naar harmonie met elkaar. Hij wil de diepte in – en moet er flink wat weerstand voor overwinnen. Er is altijd wel iets wat zijn zoektocht blokkeert, of iemand die ervoor zorgt dat er een kink in de kabel komt. Zoals de fluitketel die aankondigt: koffie! De telefoon die steeds weer gaat. De grapjes die worden gemaakt, zoals Arne die zegt: ‘Zoek je de harmonie? Dan kun je lang zoeken. Want we hebben geen harmonie hier in het dorp!’

De werkelijkheid is moeilijk onder ogen te zien. De werkelijkheid is dat we niet willen zien wat de illusie van harmonie en eenheid verstoort. De werkelijkheid in het koor is dat moeilijk gedoe wordt gemeden. Dat mensen worden buitengesloten. Dat er geen échte zorg is voor elkaar. Dat er mensen in de kou staan. Dat contact oppervlakkig blijft.

Zo kan het gaan... Want we hebben veel behoefte aan een ideale samenleving. We willen niet zien hoe onze eigen groep tekort schiet. We willen zo graag dat het goed is. Op onze website staat: *“De Eshof’ is een open gemeenschap waar ruimte is voor een diversiteit aan spiritualiteit, waarbij de Bijbelse verhalen onze eerste inspiratiebron zijn. Een vindplaats van geloof, hoop en liefde.*

Gelijkwaardigheid van mensen is hét uitgangspunt van hoe we met elkaar omgaan: liefdevol en met respect voor diverse opvattingen. Vooral nieuwsgierig naar elkaar.”

Het lijkt wel wat op de beschrijving van de gemeente in het boek Handelingen! Maken we dit waar?

Ik weet van iemand die hier nieuw kwam en zich een tijd lang niet gezien voelde. Van een echtpaar weet ik dat het flink moeite kostte om ertussen te komen.

We willen een open en gastvrije gemeenschap zijn – maar we zijn niet perfect.

Dat we dat erkennen is misschien wel het belangrijkste. Want dat kan ons open máken. Zodat we zien en horen. Daniël Daréus komt naar het Zweedse dorp om te luisteren, zegt hij. Hij spoort de koorleden aan naar zichzelf te luisteren. Naar elkaar te luisteren. En als hij ervaart dat de harmonie ontbreekt, stopt hij het zingen. En hij vraagt: ‘Is er iemand die iets op zijn lever heeft?’

Het boek van de Handelingen begint ook met luisteren. Niet in de perfecte en harmonieuze situatie waarover we vandaag lazen, maar in een situatie van angst en onzekerheid. In een wereld vol dreiging. Harmonie is een droom. Eerst is er vooral worsteling – net als in het koor in dat Zweedse dorp. Het is als in psalm 46, in vertaling van Margryt Poortstra:

Soms stort de wereld om ons heen in.
Hoge golven bedreigen ons, de aarde
beeft onder onze voeten. Angst

grijpt ons naar de keel.

In die situatie van angst geeft Jezus zijn leerlingen een opdracht: ‘Ga niet weg uit Jeruzalem, maar blijf daar wachten.’ Wacht zoals de dichter van psalm 46. Hij wacht tot het licht wordt.

Wacht en luister en zie wat God doet. Kijk naar binnen – hineinhorchen, noemde Etty Hillesum het. En let goed op. Aandacht is hier een belangrijk woord. En geduld. En openheid. Wacht af – en luister naar wat God zegt en kijk naar wat God doet. En handel dan in antwoord op Gods initiatief.

Dát, luisteren met geduld en openheid en aandacht, met betrokkenheid en interesse – dat kan ons dichter bij echte harmonie brengen. Bij wat de psalmdichter benoemt:

Dan, als het licht wordt, zie ik
hoe het kolkende water zich voegt
naar de bedding. Levengevend
deze rivier in de stad waar ik bij U
mag wonen. Hoe zacht
verandert Gij kwaad in goed.

Kunnen wij dat?

Durven we het ideaalbeeld los te laten en de werkelijkheid onder ogen te zien?

Kunnen we net als Daniël Daréus luisteren?

Muziek

Lied: ‘Uit vuur en ijzer’ (t. Huub Oosterhuis, m. Poolse volksmelodie; Zangen van zoeken en zien 465)